

Schipbrug van de Kozakken bij Veessen

Op 13 november 1813 trok een afdeling Kozakken, ongeveer 300 man sterk en behorende tot het korps van prins Gagarin, het dorp Wijhe binnen. Zij kwam uit de richting van Heino en hadden opdracht om te Wijhe een bivak te betrekken en aldaar een schipbrug over de IJssel te slaan. Zij richtten hun kamp in op een zandige hoge weide ten noorden van het dorp en daar bleven zij tot ongeveer kerst 1813.

Het Wijhese veer was op 12 november door terugtrekkende Franse gendarmes onbruikbaar gemaakt. Dit werd echter spoedig hersteld en toen werden de eerste Kozakken te Wijhe naar de overkant gebracht. De maire van Wijhe liet intussen de schepen die op de IJssel voeren bevelen aan te meren of voor anker te gaan. Na overleg met personen die bekend waren met het vaarwater, werd besloten de brug te slaan tussen Fortmond en Veessen, ter plaatse waar een krib in de rivier is gelegen, die nu nog steeds de Kozakkenkrib wordt genoemd. Fortmond was hoog gelegen en bleef bij tamelijk hoge waterstand nog vrij van overstroming, terwijl de lage uiterwaarden met de vele kolken en hanken die zich noordwaarts daarvan, langs de rechteroever uitstrekten, bij een weinig was van het rivierwater reeds onderliepen. Bovendien was het gedeelte van de rivier dat voor het leggen van de brug werd gekozen veel smaller, dan verder noordwaarts bijvoorbeeld bij het Wijhese veer.

Voor de bouw van de schipbrug schijnen bijna uitsluitend beurtschepen te zijn gevorderd, omdat ze het meest voor het doel geschikt werden geacht. En beurtschippers voeren er genoeg op de IJssel. Alleen al van Deventer op Amsterdam waren er zeven. Een van de schippers die tot de 'bevoorrechten' behoorde was Jan Willems Snippe van Zutphen. In januari van het jaar 1814 verzocht hij aan de Souvereine Vorst ('koning' was Willem I toen nog net niet) dat hij met een aantal collega's al vanaf 23 november 1813 met zijn schip vastlag in de schipbrug en hij wilde onderhand wel weer eens verder

kunnen varen en eiste een schadevergoeding voor gederfde inkomsten. Of daar iets van terecht is gekomen, is niet bekend.

De huis- en rijtuigschilder Westenberg te Veessen, tevens herbergier, maakte van de schipbrug een afbeelding en vermeldde daarop dat deze 26 november in gebruik was gesteld, zodat we kunnen vaststellen dat het bouwen enkele dagen in beslag heeft genomen. Toen het ging vriezen en er sprake was van ijsgang, zal de schipbrug waarschijnlijk weer zijn opgeheven. Het doel van de schipbrug was om het beleg van Deventer, waar Fransen lang stand hielden, te vergemakkelijken. Tenminste, dat wordt door sommigen gezegd, maar de praktijk bleek te zijn dat de Kozakken veel steden links en rechts lieten liggen en er tussendoor snel doorstootten. Zo waren er al bijna een maand Kozakken in Parijs toen pas op 26 april 1814 de Fransen Deventer verlieten en op 21 mei als laatste nota bene Delfzijl de meest noordoostelijke stad van ons land door hen werd ontruimd. Zij mochten met medeneming van hun wapens heel Nederland doorkruisen om in Frankrijk te geraken.